

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1968

Vragen van het lid **Besselink** (PvdA) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mw. Van Bijsterveldt-Vliegenthart, over *het verliezen van terrein van de brugklas*. (Ingezonden 19 februari 2009)

1
Kent u het artikel «De brugklas bestaat alleen in naam»¹, waarin wordt gemeld dat ongeveer 45% van alle vwo'ers wordt geplaatst in een brugklas zonder leerlingen met een havo- of vmbo-advies? Zo ja, hoe beoordeelt u deze ontwikkeling, mede in het licht van het rapport *Dijsselbloem* waarin wordt gesteld dat doorstromen van groot belang is om het maximale talent uit kinderen te halen?

2
Draagt de ontwikkeling van gescheiden klassen daar positief of negatief aan bij?

3
Kunt u aangeven wat de reden is dat deze vorm van selectie de laatste jaren toeneemt?

4
Kunt u aangeven hoeveel leerlingen door deze vroege selectie een leerstroom kiezen die niet goed aansluit bij hun talenten?

5
Hoeveel leerlingen kiezen door deze vroege selectie een leerstroom die

onder hun niveau is, waardoor mogelijk talent verloren gaat?

6
Is op dit moment duidelijk wat de effecten van deze vroege selectie zijn voor zowel de leerlingen die in de aparte vwo-brugklas zitten als wel voor de leerlingen die daar niet in zitten? In welke mate kan een leerling zich nog optrekken aan het hogere niveau van medeleerlingen?

7
Vindt u deze onderlinge wisselwerking belangrijk? Zo ja, hoe beoordeelt u de vroege selectie in het kader van de voordelen van wisselwerking tussen leerlingen? Zo nee, waarom niet?

8
Op welke wijze worden deze effecten gemonitord?

Toelichting
Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen ter zake van het lid Dibi (GroenLinks), ingezonden 18 februari 2009 (vraagnummer 2009Z03068/2080914310).

¹ Trouw, 16 februari 2009: «De brugklas bestaat alleen in naam».

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart** en minister **Plasterk** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 17 maart 2009)

1
Ja. Van jongeren is op elfjarige leeftijd lang niet altijd al het potentieel zichtbaar. Het inschatten daarvan is binnen het Nederlandse stelsel wel van belang. Doorgaans volgt op twaalfjarige leeftijd immers de overstap van het primair naar het secundair onderwijs. Binnen het huidige systeem bieden doorstroom en stapelen flexibiliteit om een mogelijke verkeerde inschatting op jonge leeftijd later te corrigeren. Het kabinet heeft al veel inspanningen verricht om de flexibiliteit binnen het stelsel te vergroten. Daarbij gaat het om allerlei mogelijkheden tot op- af- en doorstroom, verlenging van de basisschool, brugklassen en zogeheten voorklassen. Uit recent onderzoek (Regioplan (2008), Doorstroom en stapelen in het onderwijs) blijkt echter dat in de praktijk op schoolniveau belemmeringen bestaan, waardoor leerlingen soms onvoldoende gebruik kunnen maken van deze mogelijkheden. Uit onderzoek is bekend dat twee factoren cruciaal zijn voor optimale opstroom: het moment van selectie en de flexibiliteit van het stelsel. Het Nederlandse stelsel selecteert relatief vroeg in vergelijking met veel andere

landen. Tegelijkertijd zien we dat Nederlandse leerlingen gemiddeld goed presteren en dat het Nederlandse systeem elementen bevat waarmee verkeerde keuzes kunnen worden gecorrigeerd. Hierin zou Nederland kunnen verschillen van andere landen met vroege selectie.

In het licht van onze ambitie talenten optimaal te benutten en het beste uit alle leerlingen te halen is het voornemen de Onderwijsraad te vragen antwoord te geven op een aantal met vroegselectie samenhangende vragen. Uw Kamer ontvangt een dezer dagen een brief met nadere informatie hierover.

2

Het advies van de Onderwijsraad over vroegselectie, bedoeld in het antwoord op vraag 1, zal meer duidelijkheid verschaffen over de factoren die op- en afstroom beïnvloeden.

3

De scholen maken – binnen de wettelijke kaders – zelf de afweging hoe zij het onderwijs in de onderbouw in willen richten. Per school kan deze afweging verschillen. Een algemeen beeld valt daarom niet te schetsen. Overigens komt uit de gegevens die de scholen in de afgelopen vier jaren aan de IB-Groep hebben verstrekt over plaatsing van hun leerlingen in het eerste leerjaar een vrij stabiel beeld naar voren voor wat betreft het percentage leerlingen dat in gescheiden klassen wordt geplaatst.

4

De aansluiting tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs is onderwerp geweest van onderzoek van de Inspectie van het onderwijs (2007). Per jaar gaan circa 190.000 leerlingen van het basisonderwijs naar het vmbo, havo of vwo. Voor verreweg de meeste leerlingen gebeurt plaatsing in het voortgezet onderwijs aan de hand van het advies van de basisschool, dat doorgaans overeen komt met de score die de leerlingen krijgen op de eindtoets (vaak de Cito-toets). De Inspectie constateert dat in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs één op de vier leerlingen niet meer op het niveau van dit advies zit. Zo'n twaalf à dertien procent van de leerlingen stroomt op naar een hogere onderwijssoort. Ruim elf procent van de leerlingen stroomt af naar een

lagere onderwijssoort dan door de basisschool werd geadviseerd. De afstroom is relatief het grootst bij de theoretische leerweg van het vmbo; in het derde leerjaar van de kaderberoepsgerichte leerweg zit 55 procent van de leerlingen nog op het niveau van het advies. Hierbij speelt ook de sterkere voorkeur van ouders een rol om hun kind naar de theoretische leerweg (de vroegere mavo) te willen sturen). In de overige onderwijssoorten zit in het derde leerjaar ongeveer tachtig procent van de leerlingen op het niveau van het advies van de basisschool.

5

De Onderwijsraad schat het aantal leerlingen dat onderpresteert in het basis- en voortgezet onderwijs op 10 procent (Presteren naar vermogen, Onderwijsraad, februari 2007, TK 2006/2007, 30 800 VIII, nr. 99). Elk kind dat onder zijn of haar mogelijkheden presteert, is er één te veel. Daarom is het van belang onderadviseren door basisscholen en onderpresteren in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs tegen te gaan. In dit verband zij verder verwezen naar de brief van staatssecretaris Dijkema aan Uw Kamer van 3 december 2008 (TK 2008/2009, 31 293, nr. 23).

6

Zie het antwoord op vraag 2.

7

Zie de antwoorden op vragen 1 en 2.

8

De effecten van onderlinge wisselwerking tussen leerlingen van verschillende niveaus worden niet specifiek gemonitord.